
PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU 15/10/13

YN BRESENNOL - Y Cynghorydd Eric M. Jones, (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Angela Russell, (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr:- Stephen Churchman, Annwen Hughes, Linda Morgan, Caerwyn Roberts, Gruffydd Williams, Mandy Williams-Davies, Gethin Glyn Williams, Eurig Wyn a Robert J. Wright

SWYDDOGION: Debbie Anne Williams Jones, (Rheolwr Gwasanaeth Democrataidd) ac Ioan Hughes, (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Hefyd YN BRESENNOL: Cynrychiolwyr Cartrefi Cymunedol Gwynedd ac Arwel Wyn Owen, (Uwch Reolwr Tai).

YMDDIHEURIADAU: Y Cynghorwyr Louise Hughes, Dilwyn Morgan a Mike Stevens.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

- Datganodd y Cynghorydd Angela Russell fuddiant personol yn eitem 5 ar y rhaglen, Cartrefi

Roedd yr aelod o'r farn ei bod yn fuddiant oedd yn rhagfarnu, a gadawodd y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar y mater.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn, a gynhaliwyd ar 9 Gorffennaf, 2013, fel rhai cywir.

3. CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD

a) Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Cartrefi Cymunedol Gwynedd gan y Prif Weithredwr, Ffrancon Williams.

Nodwyd bod yr adroddiad yn ymdrin â'r meysydd canlynol :

- Cyflawni addewidion y ddogfen gynneg;
- Gwaith buddsoddi safon Ansawdd Tai Cymru;
- Trefniadau ymgynghori gyda'r tenantiaid;
- Goblygiadau dan y Cytundeb (Cytundebau Enwebiadau ac Asiantaeth Tai, Cytundebau Lefel Gwasanaeth a Phrotocol Budd-dal Tai);
- Protocol Aelodau Etholedig;
- Gweithio mewn partneriaeth ar eitemau tai sy'n strategol bwysig,
- Materion gweithredol eraill.

b) Ymhelaethwyd ar y materion yma'n unigol a thynnwyd sylw at y prif faterion canlynol:

- Bod y Ddogfen Gynneg i denantiaid yn cynnwys 170 o addewidion. Ar 31 Mawrth, 2013 'roedd 116 (69%) o'r addewidion wedi eu cyflawni'n llwyddiannus gyda'r gweddill ar y llwybr cywir i'w cyflawni erbyn 2015.
- Ar 31 Mawrth, 2013 'roedd 65% o'r llafur a gyflogwyd ar y rhaglen fuddsoddi yn byw yng Ngwynedd a 89% yn byw yng ngogledd Cymru;

- Bod pob darparwr gwasanaeth Cartrefi Cymunedol Gwynedd bellach wedi derbyn y cysyniad o roi rhywbeth sylweddol yn ôl i'r gymuned gyda dros 40 o gynlluniau budd cymunedol wedi eu darparu ganddynt;
- 'Roedd sefydlogi darparwyr gwasanaeth Cartrefi Cymunedol Gwynedd yn golygu bod llawer mwy o waith buddsoddi ar y safle gyda gwariant cyfalaf o £28.1 miliwn o'i gymharu â £16.7 miliwn yn y flwyddyn weithredu flaenorol.
- Er y cynnydd a nodir uchod, 'roedd yn parhau i fod £4.7 miliwn yn llai na'r gwariant a fwriadwyd ;
- 'Roedd y ffaith nad oedd rhai tenantiaid am weld y gwaith yn cychwyn yn un rheswm am yr hyn;
- Bod 40 tŷ yn cael eu dychwelyd i ddefnydd yn wythnosol;
- 'Roedd recriwtio i swyddi allweddol ar ochr asedau a buddsoddi yn broblemus, ond bellach 'roedd bron i bob swydd wedi ei llenwi;
- Bod mewnbwn tenantiaid yn cael ei ystyried i fod yn holl bwysig cyn i unrhyw fater gael ei gyflwyno gerbron Bwrdd y Gymdeithas;
- Bod llwyddiant sawl fforwm yn tanlinellu hyn;
- Bod y Panel Cwsmer yn creu dull pellach i'r tenantiaid allu cysylltu hefo'r Gymdeithas;
- Bod y Cynllun wardeniaid Ifanc yn enghraifft o gynllun sydd o fudd cymunedol. Gyda'r Cynllun mae plant 9 a 10 oed yn cynnal gweithgareddau difyr hefo'r wardeniaid ac yn cael hwyl wrth gael arweiniad ynglŷn â'r hyn ddylid ei wneud a pheidio ei wneud. Rhoddir tystysgrifau i'r rhai sy'n cwblhau'r cwrs sy'n para am oddeutu 6 wythnos. Cafwyd ymateb calonogol gan blant a rhieni;
- Bod gwersi wedi eu dysgu wrth gyflwyno Cofrestr Tai Cyffredin ond bellach cafwyd trefn ar y sefyllfa;
- Ers trosglwyddo 170 aelod o staff o'r Cyngor, mae Cartrefi Cymunedol Gwynedd wedi cynyddu'r nifer gyda 292 yn cael eu cyflogi ar 31 Mawrth, 2013. Yn ogystal cyflogir mwy na 400 gan gcontractwyr;;
- Bod Cartrefi Cymunedol Gwynedd yn bwriadu cychwyn eu cynllun adeiladu tai newydd cyntaf yn 2013/14 gyda datblygiad ym Mhwlheli. Mae yna gynllun arall yn y Felinheli yn 2014/15

c) Rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau ac mewn ymateb i ymholiad gwnaed y prif bwyntiau canlynol:-

1. Cyfeiriwyd mewn peth manylder at yr ymdrechion i sicrhau safon gwaith sy'n bodloni tenantiaid o ran gwaith uwchraddio a gwaith cynnal a chadw. Cyfeiriwyd at ddyletswyddau'r rheolwyr prosiect, rheolwyr gwaith a'r swyddogion cyswllt a nodwyd bod y Gymdeithas hefyd yn dibynnu ar denantiaid i roi gwybod iddynt os oes problemau'n codi.

2. Nodwyd nad oes effaith sylweddol i'w weld hyd yma yn sgil newidiadau i'r drefn budd-daliadau. Fodd bynnag, sylweddolir fod rhai newidiadau'n effeithio rhai tenantiaid.

Ychwanegwyd nad oes gwybodaeth ar gael parthed lefel Taliadau Tai Dewisol ar gyfer y flwyddyn nesaf a bod hyn yn achos pryder.

Nid oes patrwm i'w weld o ran ardaloedd mewn perthynas â'r newidiadau.

3. Esboniwyd bod 70% o'r rhai a gyflogir gan gcontractwyr yn byw yng Ngwynedd a chedwir golwg ar y ffigyrau yma'n fisol.

4. Nodwyd bod contractwyr yn cyfrannu i gymunedau a bod y Gronfa Budd Cymunedol hefyd o werth. Yn wreiddiol 'roedd £1.25 miliwn yn y Gronfa am gyfnod o 5 mlynedd. Ar hyn o bryd mae dulliau posib o allu parhau gyda'r Gronfa'n cael eu hystyried.

5. Gwnaed penderfyniad ynglŷn â lle 'roedd galw am dai newydd mewn cydweithrediad â swyddogion Adran Dai Cyngor Gwynedd.

6. Nodwyd bod y ddau ddatblygiad tai newydd yn cynnwys 4 tŷ a 2 fyngalo gyda phob uned hefo 2 lofft. Ychwanegwyd bod hyn yn anelu at ddarparu unedau llai gan greu cyfle i deuluoedd allai fod yn tan-feddiannu rhai unedau i symud yno gan ryddhau'r unedau mwy o faint.

7. O ran y posibilrwydd o dai'n cael eu gosod i rai o'r tu allan i'r ardal, esboniwyd bod tai'n cael eu gosod i'r rhai sydd ar frig y rhestr yn ôl blaenoriaeth. Cyfeiriwyd at hyn yn benodol mewn perthynas â thai mwy o faint yn cael eu rhyddhau wrth i dai newydd, llai o faint, gael eu hadeiladu.

Esboniwyd bod rhaid i bob cymdeithas dai ddilyn y drefn yma wrth osod tai.

8. Nid oedd y swyddogion yn rhagweld y byddai'n rhesymol nodi llofft fel 'box room' neu gwprdd dillad er mwyn osgoi cost y 'dreth lloffydd.' Yn ogystal, byddai'n rhaid ystyried y gost o dynnu waliau i lawr er mwyn uno dwy ystafell wely.

9. Ni ellir gorfodi tenantiaid i dderbyn i welliannau gael eu gwneud yn eu tai ar wahân i achlysuron pan mae'n rhaid ystyried materion iechyd a diogelwch.

10. Derbyniwyd y gallasai fod yn fuddiol cyplysu'r Gronfa Budd Cymunedol hefo dulliau o sicrhau parhad i gyflogaeth y prentisiaid .

11. Rhoddir yr un cyfleoedd i holl weithwyr Cartrefi Cymunedol Gwynedd, ac nid oes unrhyw raniadau rhwng gwahanol rannau o'r Sir.

12. Mae gwahanol ardaloedd yn cael eu targedu ar gyfer bod yn rhan o'r Cynllun Wardeniaid Ifanc a'r bwriad yw cysylltu â gwahanol ardaloedd yn flynyddol.

13. Nid oes bwriad i leihau adnodd warden cymunedol. Fodd bynnag, mae trefn y wardeniaid yn gyffredinol yn cael ystyriaeth a bu treialu o ran rhai yn peidio byw o fewn safle fflatiau penodol.

14. Nodwyd bod y Gymdeithas bellach yn adnabod eu stoc yn well ac mai'r bwriad yw gwneud gwell defnydd ohono. Yn sgil hyn ymdrechir i beidio lluchio darpariaeth allai fod yn ddefnyddiol.

15. Cadarnhawyd na fu i unrhyw gwmni dderbyn contract heb dendro am y gwaith.

ch) Diolchodd y Cadeirydd i gynrychiolwyr Cartrefi Cymunedol Gwynedd am eu gwaith ac am fynychu'r cyfarfod.

4. ETHOL ENWEBYDD – CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD

a) Nodwyd bod cais wedi ei derbyn i'r Pwyllgor Craffu hwn ethol aelod i fynychu cyfarfodydd Cartrefi Cymunedol Gwynedd a gynhelir bob chwe mis.

b) Mynegodd y Cynghorydd Stephen Churchman ei awydd i fynychu'r cyfarfodydd.

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Stephen Churchman i fynychu cyfarfodydd Cartrefi Cymunedol Gwynedd ar ran y Pwyllgor Craffu hwn.

5. YMCHWILIAD CRAFFU – CRYNODEB SGOPIO

a) Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd Sgôp Ymchwiliad Craffu - Polisi Cludiant Addysg Bellach Ôl 16.

b) Ymhelaethodd ar gefndir y bwriad i gynnal ymchwiliad craffu i'r mater a rhoddwyd sylw pellach i'r draft o sgôp.

Rhestrwyd prif gwestiynau fyddai'r ymchwiliad yn anelu i'w hateb a nodwyd fod dau gwestiwn wedi eu gadael allan o'r fersiwn Gymraeg sef:

- Beth fyddai canlyniad newid Polisi Cludiant Addysg Bellach -Ôl 16?
- Beth yw'r rhagolygon ar gyfer ar gyfer Polisi Cludiant Addysg - Ôl 16?

c) Esboniwyd y byddai'r ymchwiliad yn cychwyn ym mis Rhagfyr 2013 gydag adroddiad yn cael ei chyflwyno oddi wrth graffu at y Weithrediaeth ym mis Gorffennaf 2014.

ch) Tanlinellwyd pwysigrwydd yr ymchwiliad gan sawl aelod a phwysleisiwyd yr angen i gwblhau'r ymchwiliad o fewn amserlen gaeth fel y gellir argymhell unrhyw newidiadau mewn da bryd erbyn y flwyddyn addysgol nesaf.

d) Cadarnhawyd mai Debbie A.W.Jones, (Rheolwr Gwasanaethau Democraidd) fydd Swyddog Arweiniol yr ymchwiliad craffu hwn.

PENDERFYNWYD ethol yr aelodau canlynol yn aelodau o brif grŵp yr ymchwiliad craffu: -

Y Cynghorwyr -

Stephen Churchman, Craig ap Iago, Caerwyn Roberts, Angela Russell, Gethin Glyn Williams a Gruffydd Williams.

6. BLAEN RAGLEN WAITH CRAFFU 2013-14

a) Cyflwynwyd y fersiwn ddiweddaraf o raglen waith y Pwyllgor Craffu hwn a nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd fod y materion a oedd yn cael eu rhestru yn benagored ac y byddai'n fuddiol nodi'r hyn oedd yr aelodau am ei graffu yn fanylach. Cytunodd yr aelodau, a phenderfynwyd rhoi ystyriaeth fanylach i'r mater yn y Cyfarfod Paratoi nesaf.

Yn sgil hyn y gobaith yw nodi'n gryno beth fyddai'r aelodau'n anelu tuag ato wrth ymdrin â'r materion yn unigol.

b) Cadarnhawyd nad oedd 'Parthau Cadwraeth Morol' nag 'Antur Aelhaearn' bellach yn rhan o'r rhaglen waith.

c) Penderfynwyd newid geiriad yr ail fater ar y rhaglen waith fel ei bod yn darllen fel â ganlyn 'Rheoli carafanau sy'n parcio ar diroedd y Cyngor a mannau eraill heb ganiatâd.'

ch) Pwysleisiwyd nad oedd y materion o fewn y blaen raglen wedi eu rhestru o ran blaenoriaeth. Tynnwyd sylw penodol at 'ffioedd parcio' a chytunwyd y dylid cael adroddiad ar y mater yn y cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Craffu hwn ar Ragfyr 10, 2013.

7. CYFARFOD TROSEDD AC ANHREFN

Yn unol â'r penderfyniad a wnaed yng Nghyfarfod Paratoi y Pwyllgor Craffu hwn ar 12 Medi, 2013 gwnaed ymholiadau ynglŷn â chael cyflwyniadau gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a Phennaeth Canolfan Gyfathrebiadau Heddlu Gogledd Cymru yn y cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Craffu hwn, pryd y byddai'n gweithredu fel Pwyllgor Craffu Cymunedau (Trosedd ac Anhrefn).

Yn anffodus, nid oedd yn gyfleus i'r un ohonynt fod yn bresennol

PENDERFYNWYD gwahodd Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a Phennaeth Canolfan Gyfathrebiadau Heddlu Gogledd Cymru i fynychu cyfarfod o'r Pwyllgor ar 4 Mawrth, 2014, a gweithredu fel Pwyllgor Craffu Cymunedau (Trosedd ac Anhrefn) bryd hynny.

8. SYLWADAU'R CADEIRYDD

Nododd y Cadeirydd fod y gwelliannau i Siambr Hywel Dda bellach wedi eu cwblhau ac y byddai'n well i'r Pwyllgor Craffu hwn gyfarfod yno. Derbyniodd fod Ystafell Dwyrdd Penrhyndeudraeth yn addas ar gyfer y Cyfarfodydd Paratoi. Derbyniwyd hyn gan weddill yr aelodau.

Ymhellach, galwodd y Cadeirydd ar i'r aelodau ymddiheuro ymlaen llaw os nad oeddynt yn bwriadu mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor. Dywedodd y byddai hyn o werth neilltuol yn arbennig o gofio fod cyfieithwyr yn teithio i gyfarfodydd ac yna'n darganfod nad oedd angen y gwasanaeth.

Dechreuodd y cyfarfod am 10am a daeth i ben am 12:05pm